

THE WORLD BANK

Development Economics • Global Indicators

ENTERPRISE SURVEYS

WHAT BUSINESSES EXPERIENCE

Ελλάδα 2023
Προφίλ Χώρας

ENTERPRISE SURVEYS

Περιεχόμενα

Εισαγωγή.....	3
Χαρακτηριστικά Επιχειρήσεων	4
Εργατικό δυναμικό.....	5
Απόδοση επιχείρησης.....	5
Φυσικές Υποδομές	6
Διεθνές εμπόριο.....	7
Πρόσβαση σε χρηματοδότηση.....	7
Πρακτικές Διοίκησης.....	8
Ανεπίσημος Τομέας.....	9
Ρυθμίσεις, Άδειες και Φόροι	9
Διαφθορά	10
Εμπόδια Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος	11
Παράρτημα.....	13

Τα Προφίλ Χώρας που διαμορφώνονται από τη Μονάδα Ανάλυσης Επιχειρήσεων της Παγκόσμιας Τράπεζας παρέχουν μια επισκόπηση βασικών δεικτών επιχειρηματικού περιβάλλοντος σε κάθε οικονομία, συγκρίνοντάς τους με την αντίστοιχη γεωγραφική τους περιοχή και ομάδα χωρών με παρόμοια επίπεδα εισοδήματος. Τα ίδια θέματα καλύπτονται για όλες τις χώρες με μικρές διαφοροποιήσεις δεικτών. Όλοι οι δείκτες βασίζονται στις απαντήσεις των επιχειρήσεων. Για να μάθετε περισσότερα σχετικά με τη Μονάδα Ανάλυσης Επιχειρήσεων και να αποκτήσετε Προφίλ Χώρας για άλλες χώρες, παρακαλούμε επισκεφθείτε τη διεύθυνση www.enterprisesurveys.org

© 2024 Διεθνής Τράπεζα για την Ανασυγκρότηση και την Ανάπτυξη / Παγκόσμια Τράπεζα
1818 H Street NW
Washington DC 20433
Τηλέφωνο: 202-473-1000
Internet: www.worldbank.org

Αυτό το έργο είναι προϊόν του προσωπικού της Παγκόσμιας Τράπεζας με συνεισφορές εξωτερικών συνεργατών. Τα ευρήματα, οι ερμηνείες και τα συμπεράσματα που εκφράζονται σε αυτό το έργο δεν αντικατοπτρίζουν απαραίτητα τις απόψεις της Παγκόσμιας Τράπεζας, του Συμβουλίου των Εκτελεστικών Διευθυντών της ή των κυβερνήσεων που εκπροσωπούν. Η Παγκόσμια Τράπεζα δεν εγγυάται την ακρίβεια των δεδομένων που περιλαμβάνονται σε αυτό το έργο. Τα σύνορα, τα χρώματα, οι ονομασίες και άλλες πληροφορίες που εμφανίζονται σε οποιονδήποτε χάρτη του έργου δεν συνεπάγονται κάποια κρίση από την πλευρά της Παγκόσμιας Τράπεζας σχετικά με το νομικό καθεστώς οποιασδήποτε επικράτειας ή την έγκριση ή αποδοχή τέτοιων συνόρων.

Δικαιώματα και Άδειες

Το υλικό σε αυτό το έργο υπόκειται σε πνευματικά δικαιώματα. Επειδή η Παγκόσμια Τράπεζα ενθαρρύνει τη διάδοση των γνώσεών της, αυτό το έργο μπορεί να αναπαραχθεί, εν συνόλω ή εν μέρει, για μη εμπορικούς σκοπούς, εφόσον παρέχεται πλήρης απόδοση σε αυτό το έργο. Οποιοσδήποτε ερωτήσεις σχετικά με δικαιώματα και άδειες, συμπεριλαμβανομένων των επικουρικών δικαιωμάτων, θα πρέπει να απευθύνονται στις Εκδόσεις της Παγκόσμιας Τράπεζας, The World Bank, 1818 H Street NW, Washington, DC 20433, USA; fax: 202-522-2625; e-mail: pubrights@worldbank.org.

Παρακαλούμε παραθέστε τα στοιχεία των Ερευνών Επιχειρήσεων ως εξής: Έρευνες Επιχειρήσεων www.enterprisesurveys.org Παγκόσμια Τράπεζα.

Μπορείτε να επικοινωνήσετε με την ομάδα των Ερευνών Επιχειρήσεων στη διεύθυνση:
The World Bank
2121 Pennsylvania Avenue, NW
Washington DC, 20433 USA
Tel. (202) 479-3800

Επισκόπηση της Οικονομίας Ελλάδα 2023

Περιφέρεια: Ευρώπη & Κεντρική Ασία
Ομάδα Εισοδήματος: Υψηλό Εισόδημα

Εισαγωγή

Οι Έρευνες Επιχειρήσεων (ES) επικεντρώνονται σε πολλές πτυχές του επιχειρηματικού περιβάλλοντος. Κάποιοι παράγοντες μπορεί να διευκολύνουν ή να περιορίζουν τις επιχειρήσεις και να παίζουν σημαντικό ρόλο στο εάν ο ιδιωτικός τομέας μιας οικονομίας θα ευδοκιμήσει ή όχι. Το επιχειρηματικό περιβάλλον είναι βοηθητικό όταν ενθαρρύνει τις επιχειρήσεις να λειτουργούν αποτελεσματικά. Τέτοιες συνθήκες ενισχύουν τα κίνητρα των επιχειρήσεων να καινοτομούν και να αυξάνουν την παραγωγικότητά τους — βασικοί παράγοντες για τη βιώσιμη ανάπτυξη. Ένας πιο παραγωγικός ιδιωτικός τομέας, με τη σειρά του, διευρύνει την απασχόληση και συνεισφέρει φόρους που είναι απαραίτητοι για δημόσιες επενδύσεις στην υγεία, την εκπαίδευση και άλλες υπηρεσίες. Οι ερωτήσεις που περιέχονται στις ES στοχεύουν να καλύψουν τα περισσότερα από τα θέματα που αναφέρονται παραπάνω. Τα θέματα περιλαμβάνουν υποδομές, εμπόριο, οικονομικά, κανονισμούς, φόρους και αδειοδότηση επιχειρήσεων, διαφθορά, πρακτικές διοίκησης και ανεπίσημη λειτουργία, πρόσβαση στη χρηματοδότηση, καινοτομία, εργατικό δυναμικό και αντιλήψεις σχετικά με τα εμπόδια στην επιχειρηματική δραστηριότητα.

Οι ES διεξάγονται από την Παγκόσμια Τράπεζα και τους συνεργάτες της σε όλες τις γεωγραφικές περιοχές και καλύπτουν μικρές, μεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις. Το μέγεθος της επιχείρησης καθορίζεται από τον αριθμό των απασχολούμενων: 5 έως 19 (μικροί), 20 έως 99 (μεσαίες) και 100 ή περισσότεροι (μεγάλες). Οι εταιρείες με λιγότερους από πέντε εργαζόμενους δεν είναι επιλέξιμες για την έρευνα. Οι επιχειρήσεις που είναι 100% κρατικές είναι επίσης μη επιλέξιμες.

Οι έρευνες διεξάγονται σε αντιπροσωπευτικό δείγμα¹ επιχειρήσεων του επίσημου ιδιωτικού μη-γεωργικού τομέα. Η κάλυψη των κλάδων ορίζεται με τον ίδιο τρόπο σε όλες τις οικονομίες και περιλαμβάνει ολόκληρο τον τομέα της μεταποίησης και τους περισσότερους τομείς υπηρεσιών: λιανικό εμπόριο, χονδρικό εμπόριο,

επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων, ξενοδοχεία και εστιατόρια, μεταφορές, αποθήκευση, επικοινωνίες, κατασκευές και πληροφορική. Οι τομείς κοινής ωφελείας, κρατικών υπηρεσιών, υγειονομικής περίθαλψης και χρηματοοικονομικών υπηρεσιών δεν περιλαμβάνονται στο δείγμα (Εικόνα 1). Η συνέντευξη των ES λαμβάνει χώρα με κορυφαία στελέχη και ιδιοκτήτες επιχειρήσεων.

Οι ES επαναλαμβάνονται κάθε τρία χρόνια για μια συγκεκριμένη οικονομία. Παρακολουθώντας τις αλλαγές στο επιχειρηματικό περιβάλλον, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής και οι ερευνητές μπορούν να εξετάσουν τις επιπτώσεις των πολιτικών και κανονιστικών μεταρρυθμίσεων στην απόδοση της επιχείρησης. Οι επαναλαμβανόμενες έρευνες βοηθούν στη μελέτη της εξέλιξης του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και του πώς αυτό επηρεάζει τη δυναμική του ιδιωτικού τομέα.

Αυτό το έγγραφο συνοψίζει τα αποτελέσματα της Έρευνας Επιχειρήσεων για την Ελλάδα. Οι συνεντεύξεις με ιδιοκτήτες επιχειρήσεων και τα κορυφαία στελέχη σε 598 εταιρείες πραγματοποιήθηκαν μεταξύ Μαΐου 2023 και Δεκεμβρίου 2023. Το Γράφημα 2 παρέχει μια περιγραφή της ανάλυσης του δείγματος στις τρεις κατηγορίες σχεδιασμού της έρευνας: επιχειρηματικός τομέας, μέγεθος επιχείρησης και περιοχή.

Γράφημα 1: Κλάδοι της οικονομίας που καλύπτονται από τις Έρευνες Επιχειρήσεων

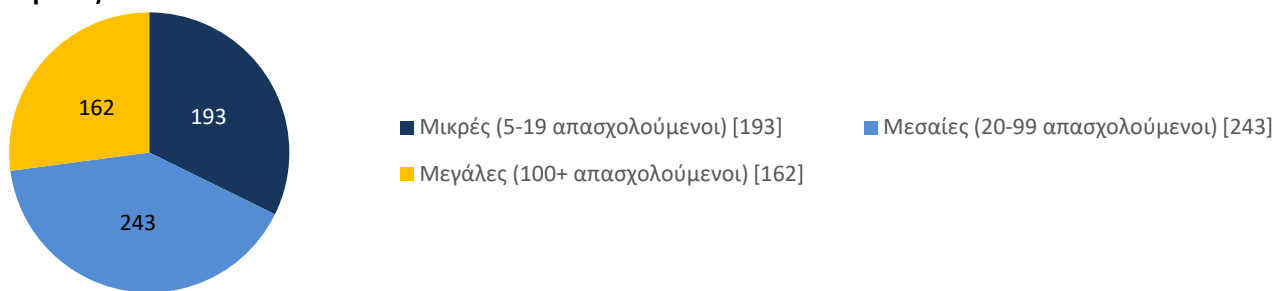
Εξαίρονται	Περιλαμβάνονται
ΚΛΑΔΟΙ Γεωργία Αλιεία Εξόρυξη Δημόσιες υπηρεσίες κοινής ωφελείας Χρηματοπιστωτική Διαμεσολάβηση Δημόσια διοίκηση Εκπαίδευση, υγεία και κοινωνική εργασία	ΚΛΑΔΟΙ Μεταποίηση (όλοι οι κλάδοι) Κατασκευές Πωλήσεις και επισκευές μηχανοκίνητων οχημάτων Χονδρικό Εμπόριο Λιανικό Εμπόριο Ξενοδοχεία και εστιατόρια Αποθήκευση, μεταφορές και επικοινωνίες Τ.Π. (Τεχνολογία Πληροφοριών)
ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ <ul style="list-style-type: none"> • <5 απασχολούμενοι • Επιχειρήσεις μη-εγγεγραμμένες στο Γ.Ε.ΜΗ. • Επιχειρήσεις 100% δημόσιας ιδιοκτησίας 	ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ <ul style="list-style-type: none"> • 5+ απασχολούμενοι • Επίσημες (καταχωρημένες στο Γ.Ε.ΜΗ.) επιχειρήσεις • Τουλάχιστον 1% ιδιωτικής ιδιοκτησίας

ENTERPRISE SURVEYS

Γράφημα 2: Χαρακτηριστικά των επιχειρήσεων που ερευνήθηκαν
Κλάδος

Μέγεθος

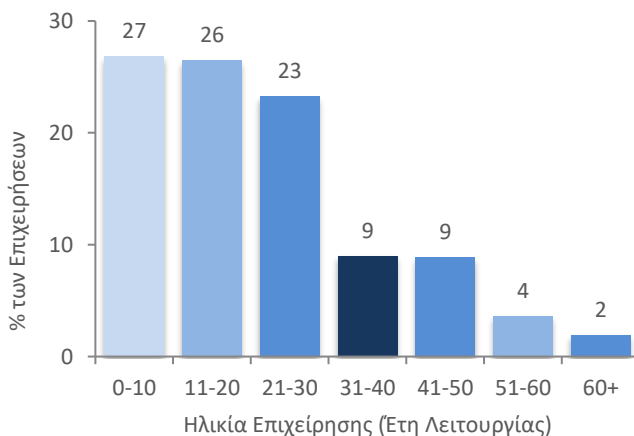
Περιοχή

Χαρακτηριστικά Επιχειρήσεων

Εκτός από τη συλλογή πληροφοριών για το επιχειρηματικό περιβάλλον και τις επιδόσεις των επιχειρήσεων, οι ES συλλέγουν επίσης πληροφορίες για τα χαρακτηριστικά των ιδιωτικών επιχειρήσεων. Το Γράφημα 3 δείχνει την κατανομή των επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα ανάλογα με την ηλικία τους, με βάση τον αριθμό των ετών που λειτουργούν. Η επίδραση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος στην απόδοση της εταιρείας μπορεί να εξαρτάται από την εμπειρία και τη μακροζωία της επιχείρησης. Επίσης, οι παλαιότερες και οι νέες επιχειρήσεις ενδέχεται να διαφέρουν ως προς την ικανότητά τους να προσαρμόζονται με επιτυχία στο επιχειρηματικό περιβάλλον.

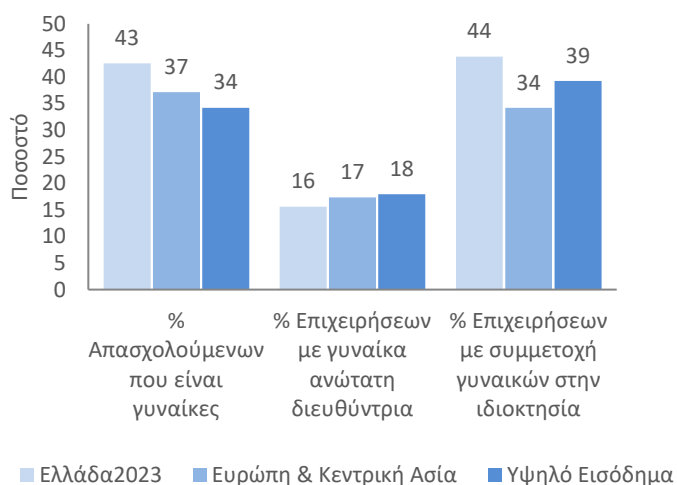
Γράφημα 3: Κατανομή των επιχειρήσεων με βάση την ηλικία (Ετη Λειτουργίας)

ENTERPRISE SURVEYS

Το Γράφημα 4 δείχνει το ποσοστό της γυναικείας συμμετοχής στην απασχόληση, στην ανώτατη διοίκηση και στην εταιρική ιδιοκτησία, σε σύγκριση με τα αντίστοιχα ποσοστά για την περιοχή και για οικονομίες με παρόμοια επίπεδα εισοδήματος. Η ένταξη των γυναικών στην οικονομική δραστηριότητα είναι απαραίτητη για την προώθηση της κοινής ευημερίας, ενός από τους διπλούς αναπτυξιακούς στόχους της Παγκόσμιας Τράπεζας.

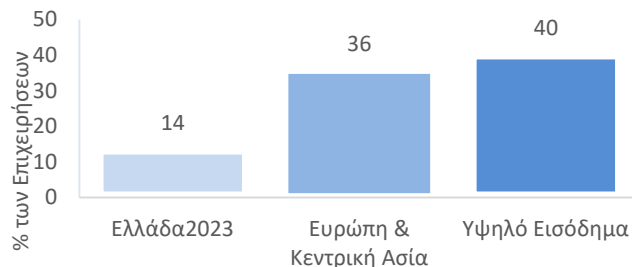
Γράφημα 4: Συμμετοχή γυναικών στην απασχόληση, την ανώτατη διοίκηση και στην ιδιοκτησία

Εργατικό δυναμικό

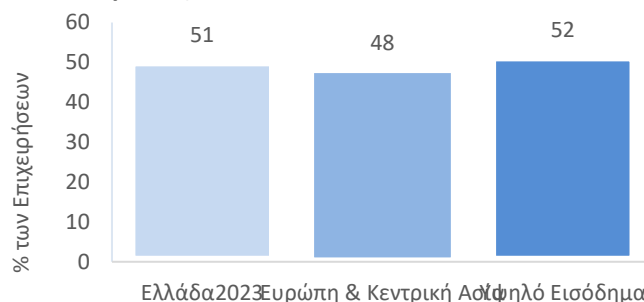
Οι ES συλλέγουν πληροφορίες για το εργατικό δυναμικό, όπως τον αριθμό των μόνιμων εργαζομένων πλήρους απασχόλησης, τον αριθμό των εποχιακών ή προσωρινών εργαζομένων, τους εργαζόμενους ανά φύλο, εάν προσφέρεται επίσημη εκπαίδευση καθώς και την εμπειρία του ανώτατου στελέχους που εργάζεται στον κλάδο της επιχείρησης. Επιπλέον, για τις μεταποιητικές επιχειρήσεις, οι ES συλλέγουν επίσης την κατανομή του εργατικού δυναμικού μεταξύ εργαζομένων στην παραγωγή και εκτός παραγωγής και μεταξύ ειδικευμένων και ανειδίκευτων εργαζομένων στην παραγωγή. Τα γραφήματα 5 και 6 δείχνουν τις επενδύσεις των επιχειρήσεων στις δεξιότητες και τις ικανότητες του εργατικού δυναμικού τους.

Γράφημα 5: Ποσοστό επιχειρήσεων που προσφέρουν οργανωμένη κατάρτιση

Η συχνότητα κατάρτισης μετριέται από το ποσοστό των επιχειρήσεων που προσφέρουν οργανωμένη κατάρτιση και η πυκνότητα κατάρτισης μετριέται από το ποσοστό των εργαζομένων που συμμετέχουν σε κατάρτιση στον κλάδο της μεταποίησης.

Γράφημα 6: Μεταξύ των επιχειρήσεων που προσφέρουν κατάρτιση, ποσοστό των εργαζομένων που καταρτίστηκαν*

* μόνο για μεταποιητικές επιχειρήσεις

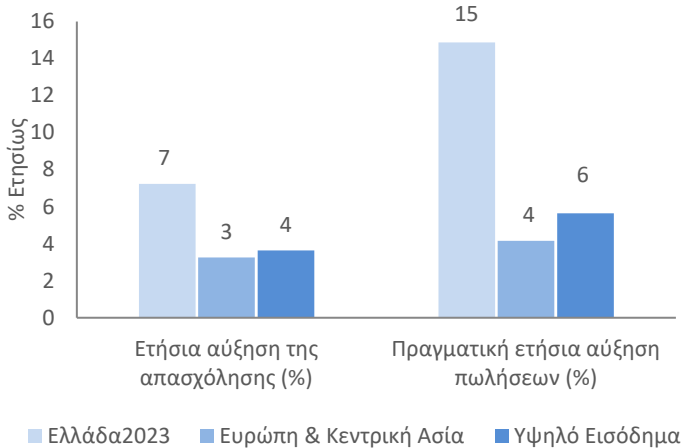
Απόδοση επιχείρησης

Εάν το επιχειρηματικό περιβάλλον μιας οικονομίας είναι υποστηρικτικό και ανταγωνιστικό, οι πόροι συχνά διοχετεύονται στις πιο παραγωγικές χρήσεις και οι επιχειρήσεις επενδύουν για να αυξήσουν περαιτέρω την παραγωγικότητά τους. Χρησιμοποιώντας τις απαντήσεις σε ερωτήσεις σχετικά με τις ετήσιες πωλήσεις και τον συνολικό αριθμό μόνιμων εργαζομένων πλήρους απασχόλησης, τόσο το τελευταίο οικονομικό έτος όσο και τρία προηγούμενα οικονομικά έτη, μπορούν να υπολογιστούν δείκτες μεγέθυνσης για κάθε επιχείρηση. Το Γράφημα 7 δείχνει τον ετήσιο ρυθμό μεγέθυνσης που προκύπτει στην απασχόληση και στις πραγματικές πωλήσεις. Εξετάζοντας τα μέτρα του επιχειρηματικού περιβάλλοντος σε συνδυασμό με τα διαθέσιμα μέτρα απόδοσης, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής μπορούν να προσδιορίσουν ποιες πτυχές του επιχειρηματικού

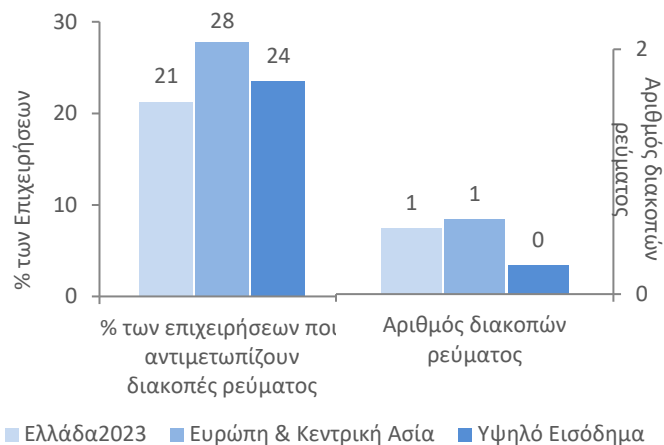
ENTERPRISE SURVEYS

περιβάλλοντος μπορεί να εμποδίζουν ή να επιτρέπουν την ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα.

Γράφημα 7: Ετήσια αύξηση απασχόλησης και πωλήσεων

Γράφημα 8: Αξιοπιστία παροχής ηλεκτρισμού και σχετικές απώλειες

Φυσικές Υποδομές

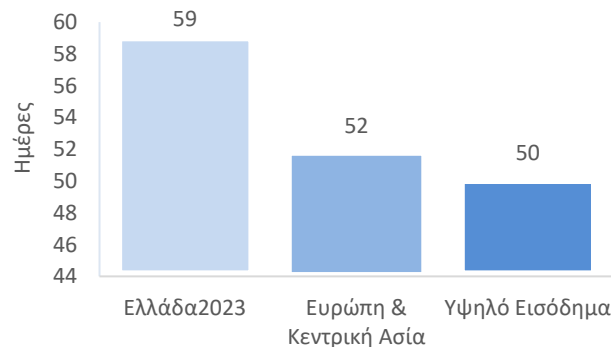
Οι καλά ανεπτυγμένες φυσικές υποδομές, συμπεριλαμβανομένων των οδικών δικτύων, του ηλεκτρισμού, του νερού και των τηλεπικοινωνιών, είναι υψηλής σημασίας για την ανταγωνιστικότητα και την ανάπτυξη μιας οικονομίας. Οι ποιοτικές υποδομές συνδέουν αποτελεσματικά τις επιχειρήσεις με τις αγορές πρώτων υλών, προϊόντων και τεχνολογιών. Μειώνει το κόστος παραγωγής και ενισχύει την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων στην εγχώρια και διεθνή αγορά.

Οι ES αποτυπώνουν τη διπλή πρόκληση της ύπαρξης καλών υποδομών ηλεκτρισμού, παροχή νερού και τηλεπικοινωνιών, καθώς και πληροφοριών για την ανάπτυξη θεσμών που ενισχύουν και συντηρούν αποτελεσματικά αυτές τις δημόσιες υπηρεσίες.

Η αποτελεσματικότητα στη λειτουργία του ιδιωτικού τομέα απαιτεί την αξιόπιστη παροχή ηλεκτρισμού. Το Γράφημα 8 δείχνει τον βαθμό στον οποίο οι επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν αστοχίες στην παροχή ηλεκτρισμού, όπως μετράται από το ποσοστό των επιχειρήσεων που αντιμετωπίζουν διακοπές ρεύματος και από τον αριθμό των διακοπών ρεύματος. Η ανεπαρκής παροχή ηλεκτρισμού μπορεί να αυξήσει το κόστος, να διαταράξει την παραγωγή και να μειώσει τα κέρδη.

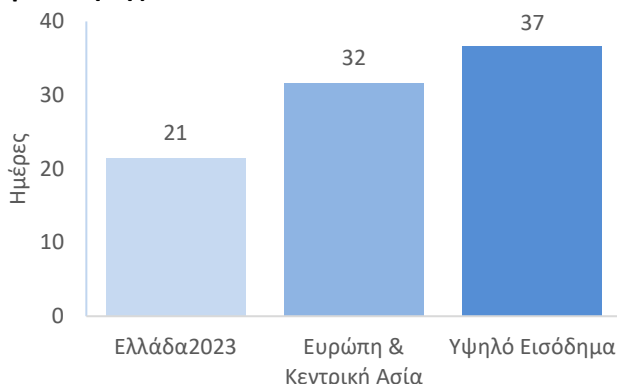
Το Γράφημα 9 παρουσιάζει την αποτελεσματικότητα των υπηρεσιών υποδομών υπολογίζοντας τον αριθμό των ημερών που απαιτούνται για να αποκτηθεί σύνδεση ηλεκτρικού ρεύματος. Καθυστερήσεις στην υπηρεσία επιφέρουν πρόσθετα κόστη στις επιχειρήσεις και μπορούν να λειτουργήσουν σαν εμπόδια στην έναρξη δραστηριότητας και τις επενδύσεις.

Γράφημα 9: Ημέρες αναμονής για την απόκτηση σύνδεσης ηλεκτρικού ρεύματος

Για πολλές βιομηχανίες στον μεταποιητικό τομέα το νερό είναι επίσης μια σημαντική εισροή στη διαδικασία παραγωγής. Το Γράφημα 10 παρουσιάζει τον αριθμό των ημερών που χρειάζονται για την απόκτηση σύνδεσης υδροδότησης. Αυτές οι καθυστερήσεις παροχής υπηρεσιών επιφέρουν επίσης πρόσθετο κόστος στις επιχειρήσεις και μπορεί να λειτουργήσουν ως εμπόδια στην έναρξη δραστηριότητας και στις επενδύσεις.

Γράφημα 10: Ημέρες για την απόκτηση σύνδεσης υδροδότησης

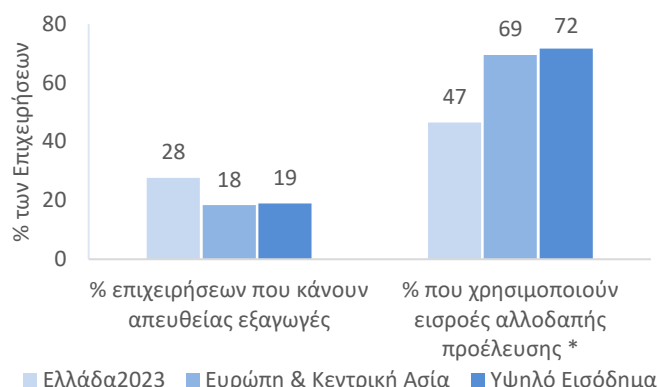

Διεθνές εμπόριο

Η συμμετοχή στο διεθνές εμπόριο επιτρέπει στις επιχειρήσεις να επεκταθούν, να θέσουν υψηλότερα πρότυπα αποτελεσματικότητας, να εισάγουν υλικά με χαμηλότερο κόστος και να αποκτήσουν ενημερωμένες και καλύτερες τεχνολογίες. Ωστόσο, οι εμπορικές συναλλαγές απαιτούν επίσης από τις επιχειρήσεις να ασχολούνται με τους τελωνειακούς και εμπορικούς κανονισμούς, και συχνά οι επιχειρήσεις υποχρεούνται επίσης να αποκτήσουν άδειες εισαγωγών και εξαγωγών.

Οι ΕΣ ποσοτικοποιούν την εμπορική δραστηριότητα των επιχειρήσεων και συλλέγουν πληροφορίες σχετικά με τους λειτουργικούς περιορισμούς που αντιμετωπίζονται κατά τις εξαγωγές και τις εισαγωγές. Το Γράφημα 11 παρέχει έναν δείκτη έντασης του διεθνούς εμπορίου στον ιδιωτικό τομέα, που αποτυπώνεται από το ποσοστό των επιχειρήσεων που εξάγουν απευθείας τουλάχιστον το 10% των συνολικών ετήσιων πωλήσεών τους. Το Γράφημα 11 δείχνει επίσης το ποσοστό των μεταποιητικών επιχειρήσεων που χρησιμοποιούν εισροές ή προμήθειες αλλοδαπής προέλευσης.

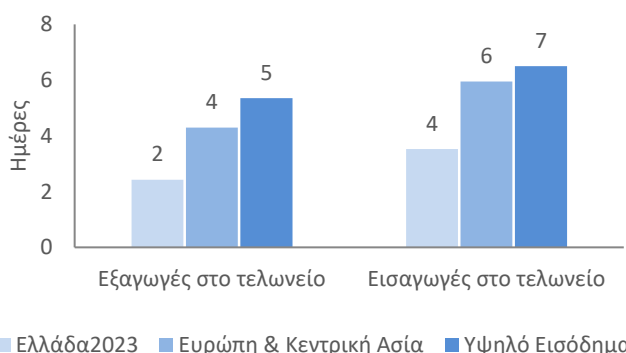
Γράφημα 11: Ποσοστό επιχειρήσεων που κάνουν εξαγωγές και εισαγωγές

* μόνο για μεταποιητικές επιχειρήσεις

Οι αποτελεσματικές τελωνειακές διαδικασίες επιτρέπουν στις επιχειρήσεις να εξάγουν και να εισάγουν απευθείας προϊόντα. Το Γράφημα 12 δείχνει τον μέσο αριθμό ημερών για τον εκτελωνισμό για εξαγωγές και εισαγωγές. Καθυστερήσεις στον εκτελωνισμό των εξαγωγών και εισαγωγών δημιουργούν πρόσθετο κόστος για την επιχείρηση, μπορούν να διακόψουν την παραγωγή, να παρεμποδίσουν τις πωλήσεις και να οδηγήσουν σε κατεστραμμένες προμήθειες ή εμπορεύματα.

Γράφημα 12: Μέσος όρος ημερών για τον εκτελωνισμό εξαγωγών και εισαγωγών*

* μόνο για μεταποιητικές επιχειρήσεις

Πρόσβαση σε χρηματοδότηση

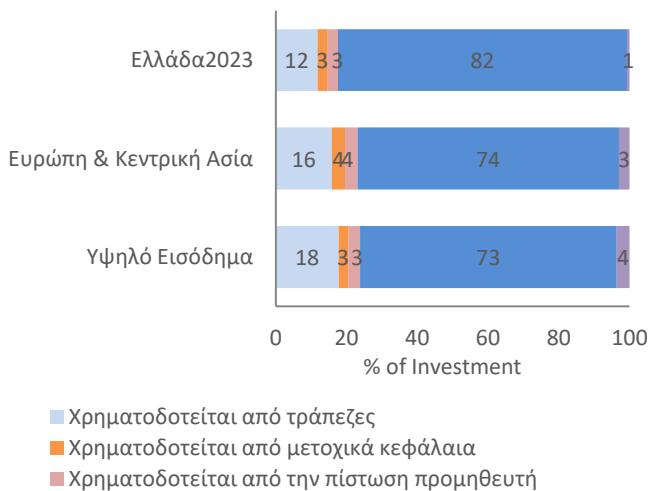
Οι ανεπτυγμένες χρηματοπιστωτικές αγορές παρέχουν υπηρεσίες πληρωμών, κινητοποιούν καταθέσεις και διευκολύνουν τη χρηματοδότηση για την αγορά παγίων περιουσιακών στοιχείων – όπως κτίρια, γη, μηχανήματα και εξοπλισμό – καθώς και κεφάλαιο κίνησης. Οι αποτελεσματικές χρηματοπιστωτικές αγορές μειώνουν

την εξάρτηση από ίδια κεφάλαια ή άτυπες πηγές, όπως η οικογένεια και οι φίλοι, συνδέοντας τις επιχειρήσεις που είναι φερέγγυες με ένα ευρύ φάσμα δανειστών και επενδυτών.

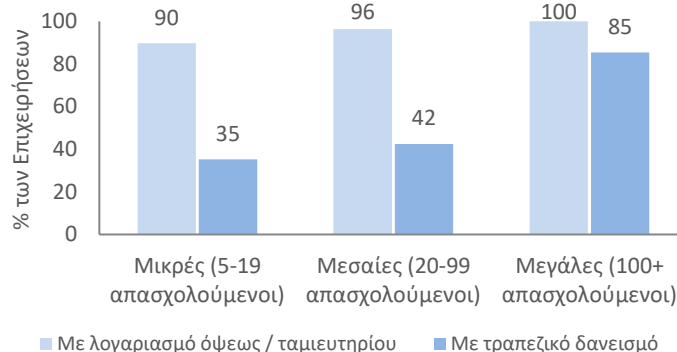
Οι ES παρέχουν δείκτες για τις πηγές χρηματοδότησης των επιχειρήσεων και για τα χαρακτηριστικά των χρηματοοικονομικών τους συναλλαγών. Το Γράφημα 13 συγκρίνει τις διάφορες πηγές που χρησιμοποιούνται για τη χρηματοδότηση αγορών παγίων περιουσιακών στοιχείων (επενδύσεις). Τέτοιες αγορές μπορούν να χρηματοδοτηθούν από εσωτερικές πηγές, τράπεζες, πίστωση προμηθευτών εισροών ή άλλες πηγές, συμπεριλαμβανομένων μη τραπεζικών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων ή προσωπικών δικτύων. Η υπερβολική εξάρτηση από ίδια κεφάλαια μπορεί να υποδηλώνει δυνητικά αναποτελεσματική χρηματοπιστωτική διαμεσολάβηση.

Το Γράφημα 14 παρουσιάζει δύο δείκτες της χρήσης χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών από ιδιωτικές επιχειρήσεις: το ποσοστό των επιχειρήσεων με τραπεζικό λογαριασμό όψεως ή ταμειευτηρίου και το ποσοστό των επιχειρήσεων με τραπεζικό δάνειο. Ο πρώτος δείκτης μετρά τη χρήση υπηρεσιών κινητοποίησης καταθέσεων που βοηθά τις επιχειρήσεις να διαχειρίζονται τη ρευστότητα και τις πληρωμές τους. Ο δεύτερος δείκτης μετρά τη χρήση χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών από την πλευρά της πίστωσης. Η διαθεσιμότητα πίστωσης επιτρέπει τη χρηματοδότηση έργων που διαφορετικά θα περιορίζονταν στη δεξαμενή κεφαλαίων κάθε επιχείρησης.

Γράφημα 13: Πηγές χρηματοδότησης για αγορές πάγιων περιουσιακών στοιχείων

Γράφημα 14: Χρήση χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών

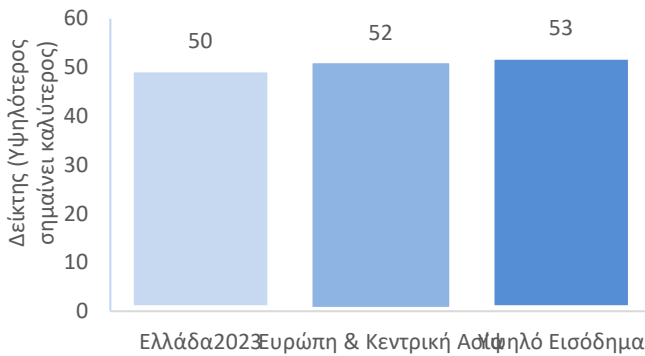
Πρακτικές Διοίκησης

Οι ορθές πρακτικές διοίκησης έχει αποδειχθεί ότι αποτελούν βασικό στοιχείο για την παραγωγικότητα των επιχειρήσεων και τη συνολική τους απόδοση. Οι δείκτες των ES για τις πρακτικές διοίκησης καλύπτουν οκτώ σημαντικές πτυχές: τη λήψη μακροπρόθεσμων ενεργειών για τη διόρθωση και την αποφυγή προβλημάτων στην παραγωγή ή την παροχή υπηρεσιών, αριθμός, χρονικός ορίζοντας και άλλα χαρακτηριστικά των στόχων παραγωγής ή παροχής υπηρεσιών, τη χρήση μπόνους ή προαγωγών ως επιβράβευση για καλύτερη απόδοση και ενέργειες για τον περιορισμό της χαμηλής απόδοσης.

Το Γράφημα 15 απεικονίζει τον σύνθετο δείκτη πρακτικών διοίκησης, ο οποίος συνδυάζει πληροφορίες και από τις οκτώ πτυχές, ενώ η κάθε μία πτυχή είναι επίσης διαθέσιμη ως ξεχωριστός δείκτης των ES στο Παράρτημα. Οι οκτώ μεμονωμένες πτυχές και αυτός ο σύνθετος δείκτης είναι χρήσιμα κατά τη σύγκριση μιας χώρας με όμοιες ή άλλες συγκρίσιμες ομάδες χωρών. Ο δείκτης σύνθετων πρακτικών διοίκησης κυμαίνεται από 0 έως 100, με το 100 να υποδηλώνει μια ιδανική, καλά δομημένη πρακτική διοίκησης, όπου και οι οκτώ πτυχές αντιμετωπίζονται πιο αποτελεσματικά. Οι δείκτες των ES σχετικά με τις πρακτικές διοίκησης υπολογίζονται για επιχειρήσεις με τουλάχιστον 20 εργαζόμενους.

Γράφημα 15: Δείκτης πρακτικών διοίκησης

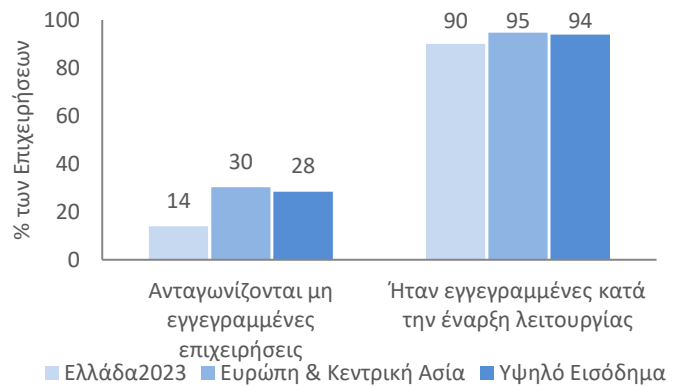

Ανεπίσημος Τομέας

Όταν οι επιχειρήσεις καταχωρούνται επίσημα, απαιτείται να συμμορφώνονται με τους κανόνες και τους κανονισμούς, οι οποίοι συνήθως ορίζονται από τις κυβερνήσεις. Η πληρωμή φόρων είναι συνήθως η πιο απτή συνέπεια του να γίνεις μέρος του επίσημου ιδιωτικού τομέα. Ορισμένες επιχειρήσεις προσπαθούν να αποφύγουν αυτές τις συνέπειες μη καταχωρώντας την επιχείρησή τους και παραμένοντας έτσι στον ανεπίσημο τομέα. Ένας μεγάλος ανεπίσημος τομέας μπορεί να αποτελεί πρόκληση για τις ανταγωνιστικές επίσημες επιχειρήσεις, καθώς οι ανεπίσημες επιχειρήσεις είναι σε θέση να εφαρμόζουν πρακτικές που προσφέρουν αθέμιτο πλεονέκτημα έναντι των επίσημων που πρέπει να συμμορφώνονται με τους ισχύοντες κανόνες και κανονισμούς.

Το Γράφημα 16 παρέχει δύο δείκτες για τη ύπαρξη ανεπίσημου ιδιωτικού τομέα. Ο πρώτος δείκτης είναι το ποσοστό των επιχειρήσεων που δηλώνουν ότι αντιμετωπίζουν ανταγωνισμό από μη καταχωρημένες ή ανεπίσημες επιχειρήσεις. Ο δεύτερος δείκτης είναι το ποσοστό των επί του παρόντος καταχωρημένων επιχειρήσεων που ξεκίνησαν να δραστηριοποιούνται επίσημα.

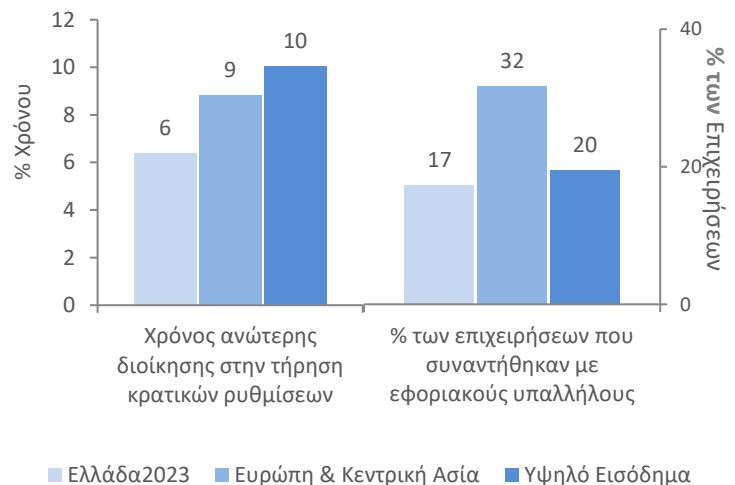
Γράφημα 16: Επιχειρήσεις και ανεπίσημος τομέας

Ρυθμίσεις, Άδειες και Φόροι

Η χρηστή οικονομική διακυβέρνηση σε τομείς όπως οι κανονισμοί, η αδειοδότηση επιχειρήσεων και η φορολογία είναι θεμελιώδης πυλώνας ενός ευνοϊκού επιχειρηματικού περιβάλλοντος. Οι καταχωρημένες επιχειρήσεις πληρώνουν φόρους και υποτίθεται ότι συμμορφώνονται με τους κανονισμούς.

Γράφημα 17: "Φόρος χρόνου" και επαφή με εφοριακούς υπαλλήλους

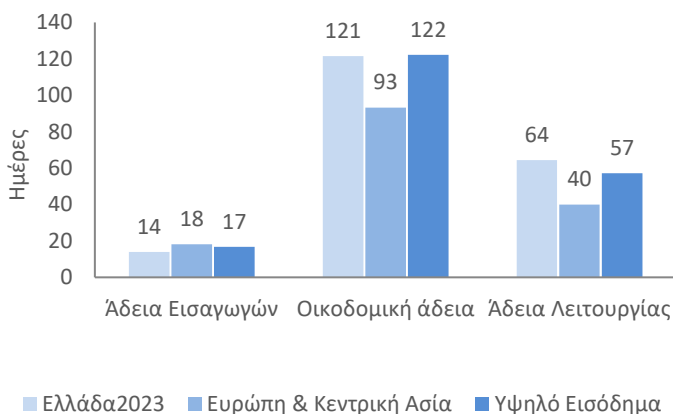

Συνήθως απαιτούνται άδειες και εγκρίσεις για τη λειτουργία μιας επιχείρησης, την κατασκευή μίας νέας δομής και την απευθείας εισαγωγή, μεταξύ άλλων δραστηριοτήτων. Στην ιδανική περίπτωση, αυτοί οι κανονισμοί και οι άδειες προστατεύουν το συμφέρον του ευρύτερου κοινού, ενώ παραμένουν διαφανείς και δεν επιβάλλουν βάρη στον ιδιωτικό τομέα.

Οι ΕΣ παρέχουν ποσοτικούς δείκτες κανονισμών, όπως η αδειοδότηση επιχειρήσεων και η φορολογία. Το Γράφημα 17 απεικονίζει τον «φόρο χρόνου» που επιβάλλεται από τους κανονισμούς, ο οποίος είναι το ποσοστό του χρόνου που αφιερώνει η ανώτερη διοίκηση στο να ασχολείται με τη συμμόρφωση με τους κανονισμούς. Το Γράφημα 17 παρουσιάζει επίσης το ποσοστό των επιχειρήσεων που επισκέφθηκαν ή τους ζητήθηκε να συναντηθούν με υπαλλήλους της εφορίας.

Το Γράφημα 18 εστιάζει στην αποτελεσματικότητα των υπηρεσιών αδειοδότησης των επιχειρήσεων. Οι δείκτες μετρούν τον χρόνο που απαιτείται για την απόκτηση άδειας εισαγωγών, άδειας κατασκευών και άδειας λειτουργίας. Οι καθυστερήσεις στην απόκτηση αδειών μπορεί να είναι κοστοβόρες για τους επιχειρηματίες, καθώς προσθέτουν αβεβαιότητα και πρόσθετο κόστος σε απαραίτητες επιχειρηματικές συναλλαγές.

Γράφημα 18: Αριθμός ημερών για την απόκτηση αδειών

Η συμμόρφωση με τους κανονισμούς είναι δαπανηρή για τις επιχειρήσεις. Υπερβολικοί ή ανεπαρκείς κανονισμοί μπορεί να αποθαρρύνουν τη δραστηριότητα του ιδιωτικού τομέα και των άμεσων ξένων επενδύσεων.

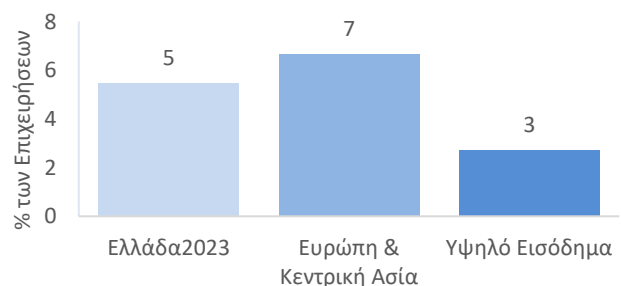
Διαφθορά

Η διαφθορά των δημοσίων λειτουργιών μπορεί να είναι σημαντικό διοικητικό και οικονομικό βάρος για τις επιχειρήσεις. Η διαφθορά δημιουργεί ένα δυσμενές επιχειρηματικό περιβάλλον υπονομεύοντας τη λειτουργική αποτελεσματικότητα και αυξάνοντας το κόστος και τους κινδύνους που συνδέονται με τη λειτουργία μιας ιδιωτικής επιχείρησης.

Οι αναποτελεσματικοί κανονισμοί περιορίζουν τις λειτουργίες των επιχειρήσεων καθώς παρουσιάζουν ευκαιρίες για δωροδοκία, όπου οι επιχειρήσεις υποχρεούνται να κάνουν «ανεπίσημες» πληρωμές σε δημόσιους λειτουργούς για να ολοκληρώσουν τις δουλειές τους. Σε πολλές οικονομίες οι δωροδοκίες είναι συνηθισμένες και αρκετά υψηλές και αυξάνουν το γραφειοκρατικό κόστος για την απόκτηση απαιτούμενων αδειών. Μπορούν να αποτελέσουν σοβαρό εμπόδιο για την εξέλιξη και την ανάπτυξη των επιχειρήσεων.

Το Γράφημα 19 παρέχει έναν σύνθετο δείκτη διαφθοράς, τη συχνότητα δωροδοκίας, που αντικατοπτρίζει το ποσοστό των επιχειρήσεων που αντιμετωπίζουν τουλάχιστον ένα αίτημα πληρωμής δωροδοκίας σε έξι διαφορετικές συναλλαγές, συμπεριλαμβανομένων της πληρωμής φόρων, της λήψης αδειών ή αδειών και της απόκτησης συνδέσεων κοινής ωφελείας.

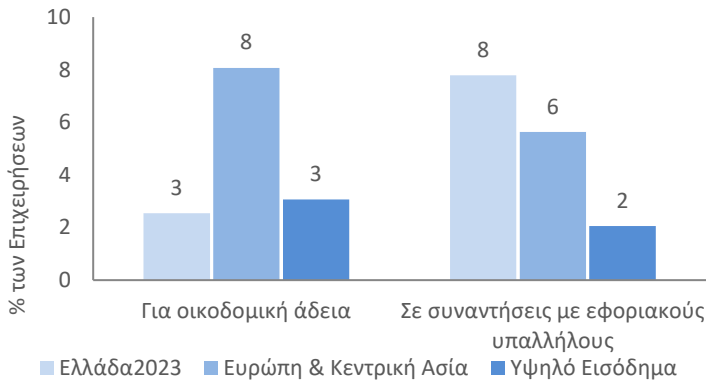
Οι ΕΣ καταγράφουν μεμονωμένες συναλλαγές όπου μπορεί να ζητηθούν δωροδοκίες. Το Γράφημα 20 δείχνει τον βαθμό στον οποίο οι επιχειρήσεις καλούνται να πληρώσουν δωροδοκία για να λάβουν επιλεγμένες δημόσιες υπηρεσίες. Οι επιχειρήσεις μπορεί να κληθούν να πληρώσουν δωροδοκίες όταν ζητούν άδεια κατασκευής, ενώ προσπαθούν να εξασφαλίσουν μια κρατική σύμβαση ή κατά τη διάρκεια συναντήσεων με υπαλλήλους της εφορίας. Αυτοί οι τρεις τύποι συναλλαγών είναι κοινές περιπτώσεις όπου εμφανίζονται ευκαιρίες για δωροδοκία.

Γράφημα 19: Συχνότητα Δωροδοκίας (ποσοστό επιχειρήσεων που αντιμετωπίζουν τουλάχιστον μία απαίτηση για δωροδοκία)

ENTERPRISE SURVEYS

Γράφημα 20: Ποσοστό των επιχειρήσεων από τις οποίες απαιτήθηκε ή υπήρξε υπόνοια ότι χρειάζεται να κάνουν δώρα ή αδιαφανείς πληρωμές

Εμπόδια Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος

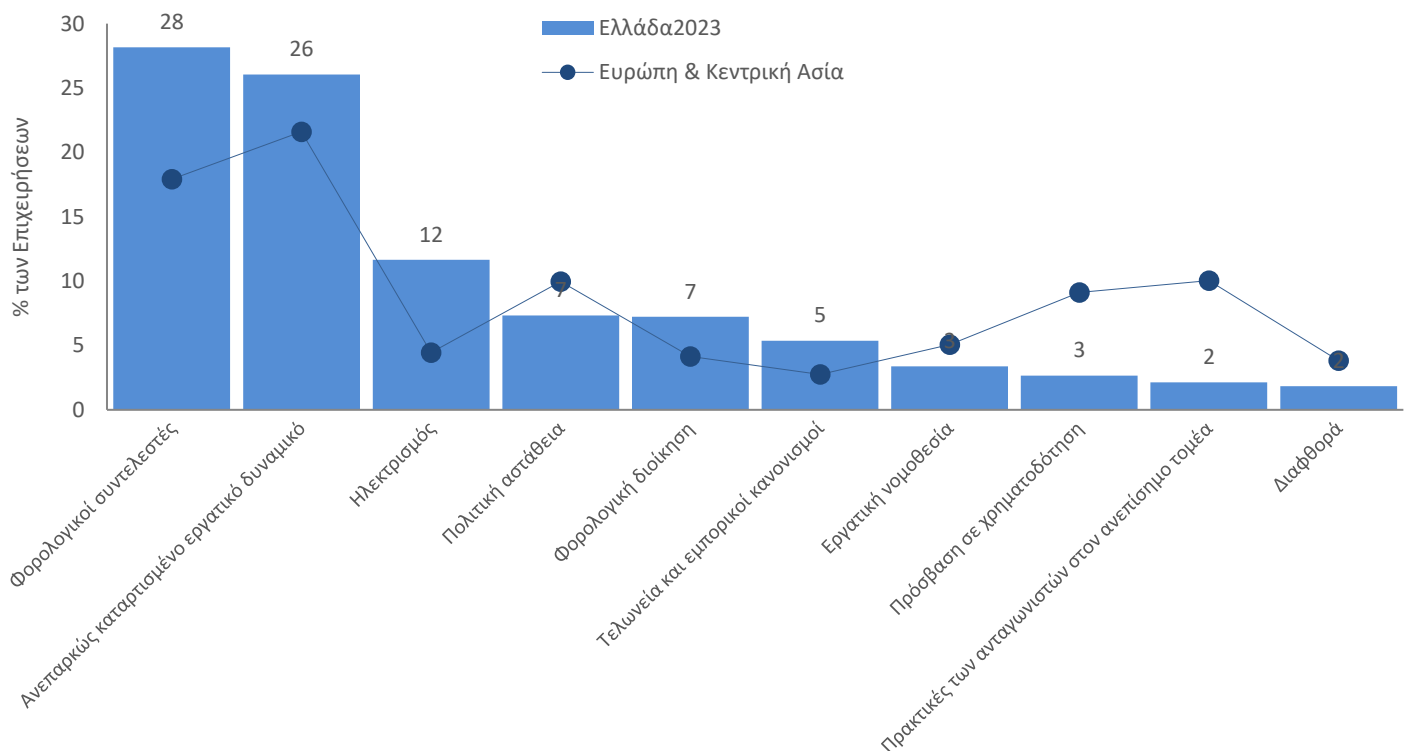
Οι περισσότεροι δείκτες στις ES προέρχονται από ερωτήσεις έρευνας που ζητούν από τις επιχειρήσεις τις πραγματικές τους εμπειρίες όσον αφορά στο επιχειρηματικό περιβάλλον. Για παράδειγμα, "Πόσες ημέρες χρειάστηκαν για να λάβουν μια άδεια;" ή «Πόσες ώρες κράτησε η διακοπή ρεύματος;». Ένας μικρός αριθμός ερωτήσεων έρευνας ζητά από ιδιοκτήτες

επιχειρήσεων ή ανώτατα στελέχη την υποκειμενική γνώμη τους σχετικά με τη σημασία των διαφόρων στοιχείων του επιχειρηματικού περιβάλλοντος.

Το Γράφημα 21 δείχνει το ποσοστό των επιχειρήσεων που θεωρούν ένα συγκεκριμένο εμπόδιο του επιχειρηματικού περιβάλλοντος ως το πιο σημαντικό. Ζητήθηκε από τον ερωτώμενο να επιλέξει το μεγαλύτερο εμπόδιο για την επιχείρησή του από μια λίστα με 15 εμπόδια του επιχειρηματικού περιβάλλοντος. Το γράφημα παρουσιάζει την κατάταξη των 10 κορυφαίων εμποδίων σε σύγκριση με τους περιφερειακούς μέσους όρους.

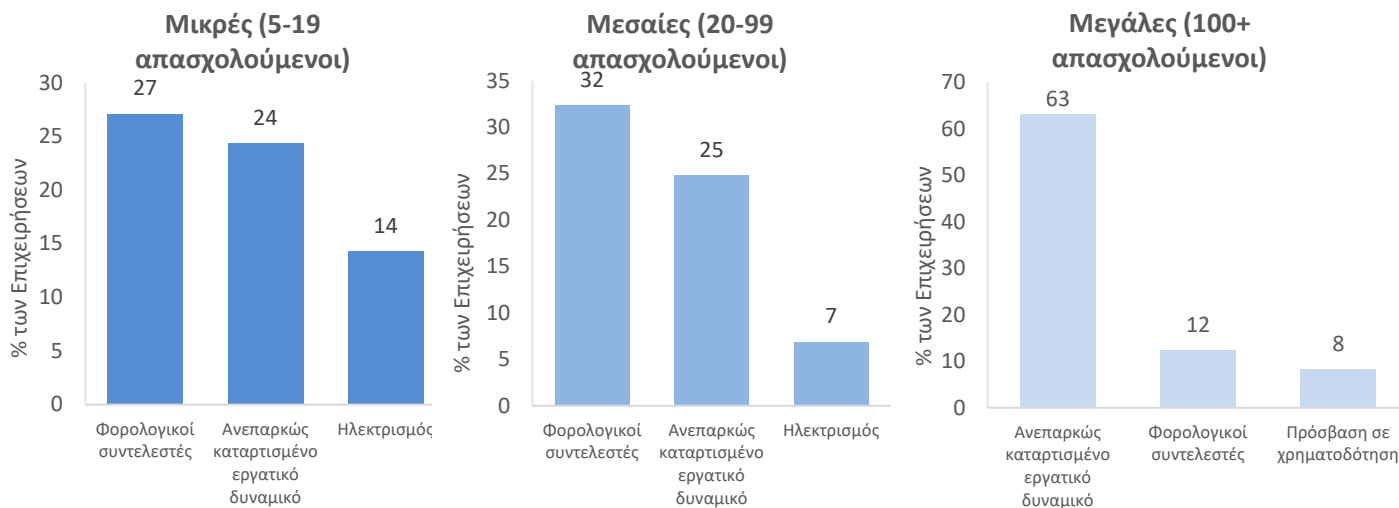
Το Γράφημα 22 δείχνει τα 3 κορυφαία εμπόδια για μικρές, μεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις. Σε πολλές οικονομίες, οι αντιλήψεις των διευθυντών μεγάλων επιχειρήσεων είναι πολύ διαφορετικές από τις αντιλήψεις των διευθυντών μεσαίων και μικρών επιχειρήσεων. Αυτό σχετίζεται με την ικανότητα διαχείρισης των εμποδίων του επιχειρηματικού περιβάλλοντος: οι μεγαλύτερες επιχειρήσεις μπορεί να έχουν περισσότερες επιλογές για να αντιμετωπίσουν εμπόδια, αλλά ταυτόχρονα είναι επίσης πιο εκτεθειμένες σε αποτυχίες του επιχειρηματικού περιβάλλοντος.

Γράφημα 21: Τα δέκα κυριότερα εμπόδια του επιχειρηματικού περιβάλλοντος (ποσοστό επιχειρήσεων)

ENTERPRISE SURVEYS

Γράφημα 22: Τα τρία κυριότερα εμπόδια του επιχειρηματικού περιβάλλοντος ανά μέγεθος επιχείρησης

ENTERPRISE SURVEYS

Παράρτημα

Ο παρακάτω πίνακας περιέχει τις τιμές όλων των μεταβλητών για τους δείκτες που χρησιμοποιούνται στο προφίλ χώρας.

	Ελλάδα2023				Ευρώπη & Κεντρική Ασία	Υψηλό Εισόδημα
	Σύνολο επιχειρήσεων	Μικρές	Μεσαίες	Μεγάλες		
Χαρακτηριστικά Επιχείρησης						
Ηλικία της επιχείρησης (έτη λειτουργίας)	22.3	20.1	25.7	30.7	21.2	24.3
Ποσοστό επιχειρήσεων με τουλάχιστον 10% ξένη ιδιοκτησία	6.4	6.6	4.4	17.3	8.0	9.7
Ποσοστό επιχειρήσεων με τουλάχιστον 10% κυβερνητική/κρατική ιδιοκτησία	0.9	0.2	2.3	0.5	0.6	0.3
Φύλο						
Ποσοστό επιχειρήσεων με συμμετοχή γυναικών στην ιδιοκτησία	43.9	37.4	55.6	56.4	34.2	39.2
Ποσοστό επιχειρήσεων με γυναίκα στην θέση της ανώτατης διευθύντριας	15.6	16.9	12.7	17.2	17.3	17.9
Ποσοστό του μόνιμου προσωπικού πλήρους απασχόλησης που είναι γυναίκες (%)	42.6	41.0	45.8	43.4	37.1	34.2
Ποσοστό του μόνιμου προσωπικού πλήρους απασχόλησης εκτός παραγωγικής διαδικασίας που είναι γυναίκες*	52.1	50.3	56.8	48.6	49.0	46.7
Ποσοστό μόνιμου προσωπικού πλήρους απασχόλησης στην παραγωγική διαδικασία που είναι γυναίκες*	28.8	26.5	31.3	40.2	33.7	26.7
Εργατικό δυναμικό						
Ποσοστό επιχειρήσεων που προσφέρουν οργανωμένη κατάρτιση	13.7	9.1	22.5	19.6	36.0	40.5
Ποσοστό εργαζομένων στους οποίους προσφέρθηκε οργανωμένη κατάρτιση (%)*	50.5	n.a.	58.8	50.4	48.4	51.8
Έτη εργασιακής εμπειρίας του ανώτατου διευθυντή στον κλάδο της επιχείρησης	26.1	26.0	26.2	26.2	21.8	23.8
Αριθμός εργαζομένων	28.2	9.5	36.8	245.8	28.9	26.6
Ποσοστό των μόνιμων εργαζομένων (από το σύνολο των εργαζομένων)	94.7	94.9	95.6	83.6	96.4	96.5
Ποσοστό των προσωρινά απασχολούμενων (από το σύνολο των εργαζομένων)	5.3	5.1	4.4	16.4	3.6	3.5
Ποσοστό εργαζομένων στην παραγωγή (από το σύνολο των μόνιμων εργαζομένων)*	70.5	70.7	69.4	72.8	69.9	68.2
Ποσοστό ειδικευμένων εργαζομένων (από το σύνολο των εργαζομένων στην παραγωγή)*	72.8	76.9	63.4	70.4	79.9	80.9
Απόδοση						
Πραγματική ετήσια αύξηση πωλήσεων (%)	14.9	15.1	13.7	20.1	4.2	5.6
Ετήσια αύξηση της απασχόλησης (%)	7.2	7.0	7.9	6.4	3.3	3.6
Καινοτομία και Τεχνολογία						
Ποσοστό επιχειρήσεων που δαπανούν για Έρευνα & Ανάπτυξη (R&D)	11.8	n.a.	11.5	14.6	19.6	22.9
Ποσοστό επιχειρήσεων που εισήγαγαν ένα νέο προϊόν / υπηρεσία	4.8	5.6	3.5	3.0	31.6	37.4
Ποσοστό επιχειρήσεων των οποίων το νέο προϊόν / υπηρεσία είναι επίσης νέο και για την κύρια αγορά	86.2	93.7	65.9	49.5	63.5	63.6
Ποσοστό επιχειρήσεων που εισήγαγαν κάποια καινοτομία στη διαδικασία	2.3	3.0	1.0	2.0	19.1	24.4
Υποδομές						
Αριθμός διακοπών ρεύματος κατά τη διάρκεια ενός συνηθισμένου μήνα	0.5	0.4	0.7	0.9	0.6	0.2
Ποσοστό επιχειρήσεων που αντιμετωπίζουν διακοπές ρεύματος	21.2	19.9	24.1	20.8	27.8	23.5
Ημέρες για την απόκτηση μιας σύνδεσης ηλεκτρικού ρεύματος (κατόπιν αίτησης)	59.2	49.6	72.9	29.8	51.9	50.2

ENTERPRISE SURVEYS

	Ελλάδα2023				Ευρώπη & Κεντρική Ασία	Υψηλό Εισόδημα
	Σύνολο επιχειρήσεων	Μικρές	Μεσαίες	Μεγάλες		
Καθυστέρηση στην απόκτηση σύνδεσης υδροδότησης (ημέρες)	21.5	n.a.	24.9	n.a.	31.6	36.7
Εμπόριο						
Αριθμός ημερών για τον εκτελωνισμό άμεσων εξαγωγών από το τελωνείο	2.4	2.2	2.2	3.3	4.3	5.4
Ποσοστό των επιχειρήσεων που πραγματοποιούν άμεσες εξαγωγές (τουλάχιστον το 10% των πωλήσεων)	27.7	23.9	31.7	55.2	18.4	18.9
Ποσοστό των επιχειρήσεων που πραγματοποιούν άμεσες ή έμμεσες εξαγωγές (τουλάχιστον το 10% των πωλήσεων)	30.3	26.4	34.6	58.6	23.0	23.6
Ημέρες για τον εκτελωνισμό εισαγωγών από το τελωνείο*	3.5	3.3	3.9	3.8	5.9	6.5
Ποσοστό επιχειρήσεων που χρησιμοποιούν πρώτες ύλες ή / και προμήθειες αλλοδαπής προέλευσης*	46.5	42.8	44.4	86.1	69.5	71.7
Χρηματοδότηση						
Ποσοστό επιχειρήσεων με λογαριασμό όψεως ή καταθέσεων	92.3	89.8	96.3	100.0	94.4	93.3
Ποσοστό επιχειρήσεων που χρησιμοποιούν τράπεζες για να χρηματοδοτήσουν τις επενδύσεις	22.9	19.2	22.2	53.9	27.5	29.3
Ποσοστό επένδυσης που χρηματοδοτήθηκε από κεφάλαια της επιχείρησης (%)	81.7	83.7	82.5	62.7	73.9	72.5
Ποσοστό επένδυσης που χρηματοδοτήθηκε από τράπεζες (%)	11.8	9.5	12.0	27.5	15.9	17.8
Ποσοστό επένδυσης που χρηματοδοτήθηκε από πίστωση προμηθευτή (%)	2.9	2.4	3.6	3.7	3.5	3.4
Ποσοστό επιχειρήσεων που χρησιμοποιούν πίστωση προμηθευτών / πελατών για τη χρηματοδότηση κεφαλαίου κίνησης	26.4	29.2	20.4	28.4	20.3	23.6
Ποσοστό επένδυσης που χρηματοδοτήθηκε από ίδια κεφάλαια ή πώληση μετοχών	2.9	4.0	0.7	5.5	3.7	2.7
Πρακτικές Διοίκησης						
Δείκτης πρακτικών διοίκησης	50.2	n.a.	49.2	56.4	51.7	52.8
Σκορ για τη δράση όταν προέκυψε πρόβλημα	90.2	n.a.	89.9	92.1	75.6	78.0
Σκορ για τον αριθμό των δεικτών απόδοσης που παρακολουθούνται	42.7	n.a.	38.8	65.6	44.4	48.3
Σκορ για τη χρονική εστίαση των στόχων παραγωγής/παροχής υπηρεσιών	61.7	n.a.	58.9	78.6	57.6	59.1
Σκορ για την επίτευξη των στόχων παραγωγής/παροχής υπηρεσιών	58.5	n.a.	57.7	63.1	48.9	49.7
Σκορ για τη γνώση των στόχων παραγωγής/παροχής υπηρεσιών	27.2	n.a.	28.1	22.2	41.2	45.9
Σκορ για τη βάση των μόνους απόδοσης των διευθυντών	35.3	n.a.	35.7	32.3	31.3	28.7
Σκορ για τον βαθμό στον οποίο προάγονται τα άτομα που δεν είναι διεθυντικά στελέχη με βάση την απόδοση	71.6	n.a.	69.4	84.7	63.6	65.6
Σκορ για τον βαθμό στον οποίο οι μη διευθυντές με χαμηλή απόδοση επαναποθετούνται ή απολύονται	14.2	n.a.	14.4	12.9	37.1	36.6
Ανεπίσημος Τομέας						
Ποσοστό επιχειρήσεων που ανταγωνίζονται μη καταχωρημένες ή ανεπίσημες επιχειρήσεις	14.0	16.2	10.4	8.9	30.2	28.3
Ποσοστό επιχειρήσεων που ήταν επίσημες καταχωρημένες όταν άρχισαν να λειτουργούν στη χώρα	90.1	91.5	87.2	89.5	94.7	93.9
Ρυθμίσεις και Φόροι						
Χρόνος ανώτερων διευθυντικών στελεχών που δαπανάται για την αντιμετώπιση απαιτήσεων που δημιουργούν οι κρατικές ρυθμίσεις (%)	6.4	6.7	5.9	6.1	8.8	10.0
Ποσοστό επιχειρήσεων τις οποίες έχουν επισκεφθεί εφοριακοί υπάλληλοι ή χρειάστηκε να συναντηθούν με εφοριακούς υπαλλήλους	17.4	14.5	21.0	34.0	31.7	19.5

ENTERPRISE SURVEYS

	Ελλάδα2023				Ευρώπη & Κεντρική Ασία	Υψηλό Εισόδημα
	Σύνολο επιχειρήσεων	Μικρές	Μεσαίες	Μεγάλες		
Ημέρες για την απόκτηση άδειας εισαγωγών	14.0	13.3	n.a.	26.3	18.2	16.7
Ημέρες για την απόκτηση οικοδομικής άδειας	121.4	n.a.	120.8	51.7	93.2	122.1
Ημέρες για την απόκτηση άδειας λειτουργίας	64.3	59.0	70.2	51.5	40.0	57.1
Διαφθορά						
Συχνότητα δωροδοκίας (ποσοστό επιχειρήσεων που αντιμετωπίζουν τουλάχιστον μία απαίτηση πληρωμής για δωροδοκία)	5.5	8.0	2.6	3.3	6.7	2.7
Ποσοστό επιχειρήσεων από τις οποίες απαιτήθηκε δωροδοκία για την απόκτηση οικοδομικής άδειας	2.5	n.a.	4.5	2.0	8.1	3.1
Ποσοστό επιχειρήσεων από τις οποίες απαιτήθηκε δωροδοκία στις συναλλαγές τους με υπαλλήλους της φορολογικής διοίκησης	7.8	13.7	0.0	5.1	5.6	2.1
Το Μεγαλύτερο Εμπόδιο						
Πρόσβαση σε χρηματοδότηση	2.7	1.9	3.4	8.3	9.1	7.2
Πρόσβαση σε γη	0.7	0.4	1.5	0.5	1.6	2.9
Αδειοδότηση επιχειρήσεων	0.7	0.2	1.8	0.8	2.6	3.4
Διαφθορά	1.8	2.8	0.0	0.6	3.8	1.5
Δικαστήρια	1.4	0.5	3.4	1.7	1.3	0.6
Έγκλημα, κλοπή και ανομία	0.3	0.3	0.4	0.0	1.9	2.0
Τελωνεία και εμπορικοί κανονισμοί	5.4	6.0	4.6	0.7	2.7	3.2
Ηλεκτρισμός	11.6	14.3	6.9	6.0	4.4	4.1
Ανεπαρκώς καταρτισμένο εργατικό δυναμικό	26.1	24.3	24.8	63.1	21.6	25.6
Εργατική νομοθεσία	3.4	2.4	5.6	2.1	5.1	8.5
Πολιτική αστάθεια	7.3	8.3	6.3	0.7	10.0	6.1
Πρακτικές των ανταγωνιστών στον ανεπίσημο τομέα	2.1	2.4	1.7	1.2	10.0	8.2
Φορολογική διοίκηση	7.2	7.8	6.7	1.7	4.1	4.0
Φορολογικοί συντελεστές	28.2	27.1	32.4	12.3	17.9	17.7
Μεταφορές	1.0	1.2	0.7	0.3	3.8	5.0

* Αυτοί οι δείκτες υπολογίζονται μόνο για τον κλάδο της μεταποίησης

1. Το δείγμα για κάθε οικονομία στρωματοποιείται ανά κλάδο, μέγεθος επιχείρησης και γεωγραφική περιοχή. Το επίπεδο λεπτομέρειας της στρωματοποίησης ανά κλάδο εξαρτάται από το μέγεθος της οικονομίας. Η στρωματοποίηση κατά μέγεθος ακολουθεί τα τρία επίπεδα που παρουσιάζονται στο κείμενο: μικρή, μεσαία και μεγάλη. Η περιφερειακή στρωματοποίηση περιλαμβάνει τις κύριες οικονομικές πτυχές της εκάστοτε οικονομίας. Μέσω αυτής της μεθοδολογίας, οι εκτιμήσεις για τα διαφορετικά επίπεδα στρωματοποίησης μπορούν να υπολογιστούν σε ξεχωριστή βάση, ενώ ταυτόχρονα μπορούν να εξαχθούν συμπεράσματα για τον μη-γεωργικό ιδιωτικό τομέα στο σύνολό του. Για περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με τη στρατηγική δειγματοληψίας, ανατρέξτε στο Σημείωμα Δειγματοληψίας που είναι διαθέσιμο στη διεύθυνση www.enterprisesurveys.org.